

ня справедливої торгівлі у світовому масштабі. Але, на нашу думку, створений механізм є недосконалим (принаймні, для сучасної України, оскільки лише невелика частка вітчизняних підприємств є конкурентоздатними в умовах вільної торгівлі на світовому ринку).

Іншою спробою розв'язати проблему нерівномірності розвитку став Європейський союз, де нерівність покликана компенсуватися не вольовими рішеннями, а економічними заходами, прийнятими за згодою всіх країн-учасниць. В перші роки створення інтеграційного об'єднання це давало потрібний результат. Проте згодом з'явилися проблеми, що не розв'язані до тепер, а саме:

1. Порушилось балансування вигоди, які дає об'єднання. До прикладу, Греція та Іспанія втратили прогнозовані темпи розвитку.

2. Не дало очікуваного ефекту від приєднання до союзу країн Східної Європи. Їх потенціал ЄС використовує повністю, у той час як можливості Євросоюзу на Сході не реалізуються. Знову спрацювало правило, за яким у відкритій економіці виграш отримують найбільш розвинені країни.

З огляду на все вищезазначене, можна заключити, що вступ економічно ослабленої, розірваної внутрішніми суперечностями України до Євросоюзу не виглядає доцільним. Для того, щоб скористатися всіма можливостями інтеграції та уникнути негативних наслідків глобалізації, Україні необхідно провести ключові затребувані суспільством та світовими партнерами реформи, що стабілізують соціально-економічну ситуацію та призведуть до стійкого економічного зростання.

Урум А. Д.
ХНЕУ ім. С. Кузнеця

ЧИННИКИ ЗРОСТАННЯ БОРГОВОЇ КРИЗИ В УКРАЇНІ

Державний борг – це сума бюджетних дефіцитів, що накопичені за певний проміжок часу. На сьогоднішній день економічний стан України переживає складні перетворення внаслідок активного зростання боргових зобов'язань держави перед світовими кредиторами. Так, впродовж 2014 року обсяг державного та гарантованого державою боргу зріс з 584,4 млрд грн (40,2 % ВВП) у 2013 році до 1100,8 млрд грн (70,7 % ВВП) у 2014 році, перетнувши граничний рівень індикатора боргової безпеки держави в 60 % ВВП, а державного боргу – з 480,2 млрд грн

(33,0 % ВВП) до 947,0 млрд грн (60,8 % ВВП) відповідно. За прогнозами ж МВФ обсяг державного та гарантованого державою боргу в 2015 році складе 1741,6 млрд грн (94,1 % ВВП), в т.ч. державного – до 1385 млрд грн (75,4 % ВВП). Наведена динаміка значного зростання державного боргу свідчить про боргову кризу у країні та зниження рівня боргової безпеки.

Основними чинниками зростання боргової залежності в Україні є наступні.

По-перше, існування проблем в обслуговуванні державного боргу, що виникають внаслідок різкої зміни валютного курсу гривні. Річ у тому, що облік доходів національного бюджету здійснюється в гривнях, а платежі по зовнішньому боргу погашаються в іноземній валюті і держава несе значні ризики. Наприклад, через коливання процентних ставок на міжнародних ринках за період 01.01.14 р. – 01.07.14 р. загальний державний борг України зріс на 23,7 %, враховуючи падіння національної валюти відносно долара США на 62 %. По-друге, стрімке зменшення доходної частини бюджету внаслідок суттєвого погіршення купівельної спроможності громадян, зниження рівня життя, а також банкрутства багатьох підприємств малого та середнього бізнесу. Услід за підприємствами до банкрутства підійшли фінансові установи, внаслідок вичерпання життєвого циклу та втрати можливості накопичувати і реструктуризувати національні капітали. По-третє, суттєве зростання видатків на оборону. Як зазначає президент України П.Порошенко, у 2016 році витрати на оборону будуть збільшені до 5% від ВВП. Наслідком цього зростання стане додаткове поглинання матеріальних, трудових ресурсів, і, отже, їх вилучення зі сфери виробництва споживчих товарів. По-четверте, відсутня довгострокова стратегія визначення найважливіших орієнтирів в сфері державних фінансів.

Отже, перебіг боргової кризи віддзеркалює її глибинну природу, що не може бути подолана поверхневими технічними чи організаційними дозволами або заборонами, а потребує тривалого часу для стабілізації критичної ситуації. Тому, уряду доцільно вдосконалити існуючі механізми забезпечення боргової безпеки України та розробити стратегію боргової політики держави за основними макроекономічними показниками та управління державним боргом.